המדיר פרק שביעי כתובות עד.

משום רבי אליעזר אמרו חולצת ולא מתייבמת. אף כשהחזירה כשהיא גדולה פליג ואף במגרש גדולה והחזירה וטעמיה משום דגזור דה משום יתומה כמיי האב: **והא הכא.** גבי החזירה כשהיא קטנה וגדלה אלו: **דטעות אשה אחת היא.** טעות קידושי קטנה: **ופליגי.** דקאמרי רבנן מתייבמת אלמא כי בעל משגדלה נשם קדושין בעל וקס"ל הוא הדין לטעות גדרים: **ה"ג הכא היינו טעמא אדם יודע שאין קידושי קטנה כלום אבל קדשה על פנאי וכעל דעתיה אפנאה.** ולא גרסינן בהא קמיפלגי דהא ר' אליעזר במגרש את הגדולה נמי אמר דכי החזירה אסורה ליינם דטעמא לאו משום קדושי טעות הוא. ומאן דגרים לה מפרש דהאי משום ר' אליעזר אמרו דבריתא להחזירה כשהיא קטנה וגדלה אלו הוא דפליג ולית ליה לתנא דבריתא אליבא דר' אליעזר הא דתנא דמתניתין דיבמות (קט.) דאמר דבמגרש גדולה והחזירה נמי אסר רבי אליעזר: **אמר נמי.** כרבה דאמר בטעות אשה אחת גרילתא אין צריכה הימנו גט: **שנפכוין הוא.** לחליצה: **ע"מ שפסן כו'.** ואע"ג דלא יהבה כסרה: **שפיר קאמרת.** בתמיה. דטעמא דהכא לאו משום דאחליצה לתנאיה הוא אלא משום דמעיקרא לאו תנאה הוא: **כל פנאי מסיקן גמרינן מפנאי בני גד ובני ראובן.** דאם יעברו ונתחם ואם לא יעברו ונאחזו בתוככם (במדבר לב): **דאפשר לקיומיה.** למעשה של תנאי דהיינו ונתחם: **על ידי שליח.** כי האם שהרי משה צוה ליהושע נתן להם את הארץ שהיה שלומו של משה ונתנה להם אבל חליצה אי אפשר לקיימה על ידי שליח אין יכול לומר לשלומו אם תתן לך פלונית מאתים זוז חלוץ לה הלכך לאו תנאה הוא לבטל החליצה: **והא ביאה.** הבועל נשם קידושין: **וקא פוי פנאיה פנאה.** כדאמרינן לעיל[פ] הריני בועלך על מנת כו': **דאיקקוש הויות.** והיתה לאיש אחר (דברים כד) כל הויות קידושין במשמע כסף ושטר וביאה כי היכי דמהני פנאי בקידושי כסף ושטר לאפשר לקיומיה על ידי שליח מהני נמי בביאה: **במלוה.** שמתל לה מלוה שחייבת לו ואמרינן בקידושין (דף ו:) דאיכא מקודשת דמשום דמשעה שלוותה ניתנה להגלגה וברשותה קיימא והשתא לאו מידי יהיב לה: **צריכה הימנו גט.** ואפילו הטעמא בתנאי דאין אדם עושה בעילתו זנות[ז]: רבי אמי פליג אדרבי אליעזר ואמר המקדש בפחות משוה פרוטה ובעל הוא צריכה הימנו גט. מאי טעמא בהא הוא דלא טעי להיות סבור שפחות משוה פרוטה יהיו קידושין הילכך גמר ובעל נשם קידושין: **אבל בהנך טעי.** כסבור יודעת היא שאין עליה גרדים לכך היא נשאת וכי בעיל אדעתא דקידושי קמאי בעיל ולא נשם קידושין. במלוה לאו הכל בקיאין בהלכות קידושין: הלכה

משום רבי אליעזר אמרו חולצת ולא מתייבמת והא הכא דכטעות אשה אחת דמי ופליגי התם נמי בהא קמיפלגי מר סבר אדם יודע שאין קידושי קטנה כלום וגמר ובעל לשם קידושין ומ"ם אין אדם יודע שאין קידושי קטנה כלום וכי קא בעל אדעתא דקידושין הראשונים קא בעל אתמר נמי אמר רב אחא בר יעקב אמר רבי יוחנן המקדש על תנאי ובעל [ד][דברי הכל] אינה צריכה הימנו גט איתיביה רב אחא בריה דרב איקא בר אחתיה [ה]חליצה מוטעת כשירה איזו היא חליצה מוטעת אמר ריש לקיש כל שאומר לו חלוץ לה ובכך אתה כונסה אמר ר' יוחנן אני שונה בין שנתכוונו הוא ולא נתכוונה היא בין שנתכוונה היא ולא נתכוון הוא [ו]חליצתה פסולה עד שיתכוונו שניהם ואת אמרת חליצתה כשרה אלא אמר רבי יוחנן כל [ז]שאומר לו חלוץ לה על מנת שתתן לך מאתים זוז אלמא כיון דעבד מעשה אחולי אחליה לתנאיה הכא נמי כיון דבעל אחולי אחליה לתנאיה א"ל בר בי רב שפיר קא אמרת מכדי כל תנאי מהיכא גמרינן מתנאי בני גד ובני ראובן תנאה דאפשר לקיומיה ע"י שליח כי התם הוי תנאיה תנאה דלא אפשר לקיומיה ע"י שליח כי התם לא הוי תנאה והא ביאה דלא אפשר לקיומיה ע"י שליח כי התם וקא הוי תנאה התם משום [ח]דאיתקוש הויות להדדי אמר רב עולא בר אבא אמר עולא אמר רבי אלעזר [ט]המקדש במלוה ובעל [י]על תנאי ובעל [יא]בפחות משוה פרוטה ובעל דברי הכל צריכה הימנו גט אמר רב יוסף בר אבא אמר רבי מנחם א"ר אמי המקדש בפחות משוה פרוטה ובעל צריכה הימנו גט בהא הוא דלא טעי אבל בהנך טעי אמר רב כהנא משמיה דעולא המקדש על תנאי ובעל צריכה הימנו גט זה היה מעשה ולא היה כח בחכמים להוציאה בלא גט לאפוקי מהאי תנא [יב]דאמר רב יהודה אמר שמואל משום רבי ישמעאל [יג]והיא לא נתפשה אסורה היא נתפשה מותרת ויש לך אחרת שאף על פי שלא נתפשה מותרת ואיזו זו שקידושיה קידושי טעות שאפילו בנה מורכב על כתיפה ממאנת

אלמא כיון דעבד מעשה אחולי אחליה בו'. תימה לר"י דמאי קס"ד דהאי מקשה וכי ס"ד שלא יועיל שום תנאי לבטל שום מכר וקנין וי"ל דס"ד שצריך להזכיר תנאי בשעת גמר הקנין או המכר: **תנאי** דאפשר לקיומיה ע"י שליח בו'. וא"ת ומה סברא יש כאן דלא גמרינן מהתם אלא לענין מה שהוא סברא דהא לא יצפינן מהתם דלא מהני תנאי אלא בנתינת קרקע וי"ל דהיינו[ז] טעמא דהואיל והמעשה כל כך בידו שיכול לקיימו ע"י שליח סברא הוא שיהא כמו כן בידו לשווי ביה תנאה אבל חליצה שאין בידו לקיימה ע"י שליח לא הוי בידו נמי למימי ביה תנאה ואפילו לא יתקיים התנאי יהיה המעשה קיים ומשום הך סברא מודו כ"ע דצריך שאפשר לקיימו ע"י שליח דומיא דבני גד ובני ראובן אבל לאוכן אבל לענין תנאי כפול ולעניין תנאי ומעשה כב' דברים משמע דמי שאחזו (גיטין עה.) דדוקא רבי מאיר אית ליה ולא רבנן דלענין זה אין סברא כל כך לגמוד מעשה להכי פליגי עליה והשתא משמע דאין תנאי בחליצה לכולי עלמא וכן בפרק מצות חליצה (יבמות קו.) וקשה דבפרק רבן גמליאל (שם נג. ושם) מסיק רבינא לכ"ע יש תנאי בחליצה וחזו תימה דפליג רבינא אכולה תלמודא דפשיטא לן דאין תנאי בחליצה ואומר רבינו תם ורבינו יצחק דהא דמסיק רבינא התם דלכ"ע יש תנאי בחליצה לאו לומר שלא תהא מותרת לשוק כהך חליצה דודאי מותרת לשוק לכ"ע אלא לומר דלהכי אהני תנאה דאכתי איכא עלה זיקת יבמין לענין דכי אמר לה המקדשי לי בזיקת יבמין דצריכה גט מדרבנן דלא אמי חליצה כיון דהויא על תנאי ומפקע לזיקה לגמרי וכן צריך לחלק לרב אשי דאמר התם דכ"ע חליצה פסולה אינה פוטרת ומתניי דהתם קתני בהדיא דפוטרת דקתני דנתן גט ומלך אין אחר חליצה כלום אלא מתני' איירי לענין להתירה לשוק ורב אשי מייירי לענין זיקת יבמין כדפרישית ועוד אי להתירה לשוק איירי נמי התם אדמיפלגי רבי ורבנן בהחולץ ליבמתו וקידשה נשם יבמות אי צריכה גט ליפלגו בהתירה לשוק הואיל ותלי נמי בהכי:

המקדש במלוה. פי' בקונט' שמחל לה המלוה שהיתה מחיבת לו ולפירושו צריך לחלק בין מקדש בממילא מלוה למקדש בהנאת מחילת מלוה דמקודשת כדאמרינן בפ"ק דקדושין (דף ו:) ולרבינו יצחק אין נראה דשמא אין להלן והכא יש לפרש דמייירי כגון דאמר לה המקדשי לי במעות מלוה שאת מחיבת לי דהתם ודאי אינה מקודשת: **דברי הכל** צריכה הימנו גט. ולא פליגי רב ושמואל אלא בנכסה ולא בעל ופליג אדאביי אע"ג דגבי קטנה אלא מיאנה קאמר שמואל [ט]דאיכא צריכה גט ממנו התם ליכא בעילת זנות אפילו לא יבעל נשם קידושין דהא איכא קידושין דרבנן ואם תאמר והא פליגי תנאי לעיל בבעל אי קנו אי לא קנו בפחות משוה פרוטה א"כ היכי קאמר רבי אלעזר דברי הכל צריכה גט דדברי הכל משמע דליכא מאן דפליג כי האי גוונא פריך לעיל הש"ס אדרבה ויש לומר דלעיל ודאי פריך משום דידע תנאי דמקבלת עצמו היה רבה אומר כן ולא מקבלה אבל הכא רבי אלעזר אומר כן מקבלה דבבעל מודה שמואל וסבירא להו לרב ושמואל כמאן דאמר קנו ואם תאמר לרב מיקשי למאן דאמר לא קנו ואפילו למאן דאמר קנו שמא לא סבר כרב ודוקא בבעלו קנו משום דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ויש לומר דאפילו מאן דאמר לא קנו מי סבר כרב בקידש על תנאי משום דאחולי אחליה לתנאיה וחיילי קידושי כסף אבל הכא לא מצי למיהוי קידושין על ידי מחילה וקדשה בטעות היינו טעות דפחות משוה פרוטה ובהא לא אמרינן דבעל נשם קדושין ובהך סברא מצריך הש"ס לפלוגתייהו דרב ושמואל בפרק בית שמאי (יבמות קי. ושם) ואין להקשות לרבי אלעזר דאמר דבבעל מודה שמואל היכי מותבינן לעיל מתניתין לשמואל דאותבוה משום דמתניתין משמע כנסה סתם בלא בעל: ממאנת

מסורת הש"ס

פ) [כס"ב], כ) יבמות קו. [תוספתא יבמות פי"ב], ג) [לעיל מו: קידושין ט:], ד) לעיל נא: יבמות עו: ק: נדה נב., ה) [דף עג.], ו) [לעיל עב.], ז) [וכגירסין עה. ד"ה לאפוקי וכו' מילתא המוס' בסנגון אחר], ח) דגריסה גנו מפני כל"ל נ"י כ"י ומהרש"ל.

תורה אור השלם

1. וְשָׁכַב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת זָרַע וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי אִישָׁהּ וְנִטְמְאָה וְעֵד אֵין בָּהּ וְהִוא לֹא נִתְפָּשָׂה:

במדבר ה יג

מוסף רש"י

חלוץ לה על מנת שתתן לך מאתים זוז. ולמ"ג דלא הכא ליה חליצה כשירה, כמתפרש דכל תנאי מצוי בד וכני רחוון נמרינן, מתאה שאפשר להתעסק (ל"ל לעשות) על ידי שליח, שעשה משה את יהושע שליח לתת להם את ארץ הנגעב, הוי בתנאי תנאה, וכל תנאי דלא אפשר לעשות על ידי שליח, כגון חליצה, אין תנאי מועיל בה, וחזו שעמו של דבר (יבמות קו.), והיא לא נתפשה אסורה. והיא מיעוטא הוא, וכבי דרש היא אשה סתמא שקידושיה נמורין היא דבי לא נתפסה אסורה לבעלה (נדה נב. וכגי"ז יבמות ק: ולעיל נא:). ויש לך אחרת שאף על פי שלא נתפשה מותרת. שאפילו אומה שלא נתפסה מותרת לבעל ולבועל (נדה נב. וכגי"ז יבמות שם ולעיל שם). שקידושיה קידושי טעות. על תנאי ולא מתקיים התנאי, אם אינתה מחתיו מותרת לו, לפי שאינה אשתו, אלא פנויה בעלמא היא (לעיל נא.) כגון על מנת שאני הן וכבי הוא יכולא, וכגון קטנה שאין מעשיה כלום ואמה נמי אין ביה לקדשה (נדה נב.).

עין משפט נר מצוה

לה א מי' פ"ד מהל' יבום הל' נח סמג עשין נב טוש"ע אה"ע סי' קסט סעי' מד:
לו ב מי' שם הל' כד טוש"ע שם סעי' נ:
לז ג מי' פ"ז מהל' אישות הל' כג סמג עשין מח טוש"ע שם סי' כח סעי' עח:
לח ד מי' וסמג שם טוש"ע שם סי' לח סעי' לה:
לט ה מי' וסמג שם טוש"ע שם סי' לא סעיף ט ופי' כח סעי' עח הסג"ים:

תוספות רי"ד

א"ר כהנא משמיה דעולא המקדש על תנאי ובעל צריכה גט מפני פי' שמחל תנאו בשביל שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ולאפוקי מהאי תנא דאר"י אמר שמואל משום ר"י והיא לא נתפשה אסורה היא נתפשה מותרת ויש לך אחרת שאע"פ שלא נתפשה מותרת ואיזו זו שקידושיה קידושי טעות שאפי' בנה מורכב על כתיפה ממאנת והולכת לה והל' כרב כהנא דקאי כרב: על מנת שאין בה מומין וכו'. אי קשיא טעמא דאתני בהדה הוא דלא הוי קידושין הא סתמא הוי קידושין ול"א דהוו קידושי טעות ולעיל בפ' אע"פ אמרנו ארוסה אינה אוכלת בתרומה משום סממן דילמא אי משתכח בה מומין הוי מקח טעות ולא הוי קידושין י"ל דודאי בשאר מומין כגון הני דתנן שכל המומין הפוסלין בכהנים פוסלין בנשים אי אתני עלייהו הוא דלא הוי קדושי אבל מסתמא הוי קידושי אבל במומי המכוערין כגון ריח הפה וריח החוטם או מכות שבגופה אפי' מסתמא הוי מקח טעות ועליהו אמרי' חיישינן משום סימפן. (הרב פי' שאין לחלק בין מומין למומין בענין זה אלא כך הי' קשיא זו מאי דאמרי' הכא במתני' טעמא דאתני

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com